

DOĞRU İNTERNET KULLANIMININ BİLGİ OKURYAZARLIĞI, MEDYA OKURYAZARLIĞI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI KAVRAMLARI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

Doç. Dr. Özgen Korkmaz
Amasya Üniversitesi
ozgenkorkmaz@gmail.com

Doç. Dr. Recep Çakır
Amasya Üniversitesi
recepçakır@gmail.com

Yılmaz Öztürk
Amasya Üniversitesi
yilmztrk@gmail.com

Özet

Bu çalışmada doğru internet kullanımı, bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri çerçevesinde araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma, bilimsel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ili Zile ilçesinde öğrenim gören 109 kız ve 186 erkek olmak üzere toplam 295 öğrenciye oluşturmaktadır. Araştırma verileri Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği ($\alpha=0.928$), Medya ve Televizyon Okuryazarlığı Ölçeği ($\alpha=0.914$) ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği ($\alpha=0.919$) kullanılarak toplanmıştır. Araştırma kapsamında ölçekler ve demografik bilgilerin toplamıyla birlikte 69 maddeden oluşan bir form oluşturulmuştur. Toplanan verileri aritmetik ortalama, standart sapma, Pearson r korelasyon, t ve anova istatistikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlığı düzeylerinin ortalamadan yüksek, internet bağımlılığı düzeylerinin ise ortalamadan düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeylerinin, medya okuryazarlık düzeyleri ile pozitif; internet bağımlılığı düzeyleri ile negatif ilişki içerisinde bulunduğu görülmüştür. Medya okuryazarlığının artması internet bağımlılığının artmasına neden olmaktadır. Bilgi ve medya okuryazarlığı değişkenleri internet bağımlılığı değişkenini yordamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Doğru internet kullanımı, internet bağımlılığı, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı.

INVESTIGATION OF CORRECT INTERNET USAGE WITHIN THE FRAMEWORK OF INFORMATION LITERACY, MEDIA LITERACY AND INTERNET ADDICTION

Abstract

In this study, it was aimed to investigate the use of the correct Internet, Information and media literacy levels and the level of Internet addiction. The research was conducted using the relational scanning model from scientific research methods. The Study Group consists of 295 students, 109 girls and 186 boys, who were educated in Zile. Research data were collected using the information Literacy ($\alpha=0.928$), the media and television literacy ($\alpha=0.914$) and the Internet addiction ($\alpha=0.919$) scales. Within the scope of the research, a form consisting of 69 articles was formed with a total of scales and demographic information. The data collected were analyzed using the arithmetic mean, standard deviation, Pearson r correlation, t, and anova statistics. As a result; students' level of information and media literacy was higher than the average and internet addiction levels were lower than the average. The increase in media literacy leads to an increase in Internet dependence. The variables of information and media literacy can explain of Internet addiction.

Keywords: Correct internet usage, internet addiction, information literacy, media literacy.

GİRİŞ

Günümüzde bilgiye erişmenin oldukça kolay hale geldiği görülmektedir. Ayrıca ulaşılan bilginin doğruluğunu kontrol etmek, elde edilen bilgiyi iyi analiz edebilmek, yaşantımızın bir parçası haline gelmiş olan teknolojiyi ve interneti doğru kullanmak da bu çağda oldukça önem kazanmıştır. Kadir Has Üniversitesi (2016) tarafından yapılan "*Türkiye’de Yeni Medya Kullanım Eğilimleri Araştırması*" na göre İnternet kullanıcılarının %96’sı akıllı telefon kullanmaktadır. Bunlardan %93’ünün mobil internet bağlantısı bulunmaktadır. Hanelerin %95’inde akıllı telefon, %80’inde bilgisayar veya laptop bulunmaktadır. Gençler telefonu konuşmak yerine mesajlaşmak için, yaşlılar (+45) ise daha çok görüntülü konuşma için tercih etmektedirler. Kullanıcıların %77,8’inin e-mail adresi bulunmaktadır. Kullanıcıların %53’ü internet kullanırken başkasından yardım almamaktadır. İnternet kullanıcılarından %33,3 ü uyanır uyanmaz internete girmektedir. Kullanıcıların %62’si uyandıktan sonra 1 saat içerisinde internete girmektedir. İnternet kullanıcılarının %75,7’si internet kullanımının sosyal hayatını engellediğini düşünmektedir. İnternet kullanıcılarının %48,8 ‘i interneti kullanmadığı zamanlarda internete girmek için sabırsızlandıklarını ifade etmektedir. İnternet kullanıcılarından %68’i çevresindekilerin internette harcadığı zamandan dolayı şikâyet ettiğini ifade etmektedir. İnternet denildiğinde akla en çok "sosyal medya" gelmektedir. Sosyal medyada facebook, twitter ve instagramın gençler arasında daha yoğun kullanıldığı ifade edilmektedir. Kullanıcıların sosyal ortamlarda içerik üretmeden çok, içeriği takip ettikleri ön plana çıkmaktadır. İnternetteki aktivite kategorilerinde %68 ile sosyalleşme aktiviteleri ilk sırada yer almaktadır. Onu %51 ile tüketici aktiviteleri izlemektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2016) tarafından yapılmış olan "*Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*"na göre ise İnternet kullanım oranı %61,2’dir. Yaklaşık 10 hanenin 8 ‘i internet erişimine sahip. Hanelerin %96,9’unda cep telefonu mevcuttur. İnternet kullanımında ilk sırada sosyal medya yer almaktadır. İnternet üzerinden yapılan alış verişin artmaktadır. Bu sonuçlar da internetin günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olduğunu ispatlar niteliktedir.

Yukarıda kısaca özetlenmiş olan araştırma bulgularına göre dünyada olduğu gibi Türkiye’de de internet kullanım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. 21. yüzyılın en önemli özelliklerinden biri değişim, diğeri ise bilgidir (Akkoyunlu,2008). Bireylerin bilişim ve medya araçları üzerinden maruz kaldıkları bu bilgileri kullanarak sosyal çevrede yer edinme, akademik başarı, kendilerine olan özgüven ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak hale geldiği söylenebilir. Bunun sonucunda ise bireylerde doğru ve güvenli bilgiye ulaşma isteği ortaya çıkmaktadır. Doğru ve güvenli bilgiye ulaşma isteği ise "bilgi okuryazarlığı" ve "medya okuryazarlığı" gibi kavramları ortaya çıkarmıştır. Ayrıca yapılan çalışmalarda bireylerin bu gelişimlerini sağlayabilmek için internette geçirdikleri sürelerin gittikçe arttığını göstermektedir (Arsoy, 2009; Cömert ve Kayıran, 2010; Junco, 2012). İnternette geçirilen sürenin artması bu sürenin kontrol edilemez hale gelmesine sebep olmaktadır (Cömert ve Kayıran, 2010). Bu ise "internet bağımlılığı" kavramını ortaya çıkarmaktadır. O halde doğru internet kullanımının bilgi ve medya okuryazarlık becerilerine sahip olarak, internet bağımlılığından kaçınarak mümkün olabileceği söylenebilir. Bu doğrultuda bu çalışmada doğru internet kullanımı, bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri çerçevesinde araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda problem ve alt problem cümlelerimiz şu şekilde oluşturulmuştur.

Problem Cümlesi

Bilgi okuryazarlığının, medya okuryazarlığının ve internet bağımlılığının doğru internet kullanımı üzerine etkisi var mıdır?

Alt Problemler

1. Öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri nedir?
2. Bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
3. Bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile okul türleri arasında fark var mıdır?

5. Bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri birbirlerini nasıl yordamaktadır?

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bilgi Okuryazarlığı

Okuryazarlık wikipedia'ya göre; bir dil ile oluşturulan yazınları okuyabilme, algılayabilme ve kavrama yetisine sahip olunması olarak tanımlanmaktadır. UNESCO'ya göre; türleri farklı olan yazılı kaynakları, kayıtları kullanmak ve onları tanımlamak, anlamak, yorumlamak, bir araya getirmek, iletişim kurmak ve hesap yapabilme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Bilginin var olmasıyla birlikte bilgiyi doğru okuma, anlama ve sonunda yeni düşünceler ortaya koymanın da önem kazandığı düşünülmektedir. Sanayi toplumunun dinamik yapısı, içerisinde barındırdığı teknoloji ve yeniliklerle sürekli gelişip değişmektedir. Teknolojideki hızlı gelişme ile birlikte üretilen bilgi miktarındaki artış, bilginin önemi ve bilgiye olan bağımlık artışının bilgi toplumuna geçişi başlattığı düşünülmektedir (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2001). Bilgi toplumunun çağın gereksinimlerini karşılayabilmelerinin ön koşulu ise iyi bir bilgi okuryazarı olmaktan geçtiği söylenebilir. Gerek dijital bilgi kaynaklarının artması gerekse yaşam boyu öğrenmenin zorunlu olmasından dolayı bilgi okuryazarlığı kavramı yaşantımıza girmiş ve bilgi okuryazarlığı yeterliliğine sahip bireylerin yetiştirilmesi önem kazanmıştır (Eryılmaz ve Uluyol, 2015). Kültürel, sosyal, toplumsal, mesleki gibi yaşamın her alanında bulunan ve yaşam boyu öğrenmeden demokrasiye kadar birçok değeri içerisinde barındıran bilgi okuryazarlığı kavramının bilgi becerileri ve eğitimle sınırlı olmadığı vurgulanmaktadır (Kurbanoğlu,2010). Kısacası doğru bilgiyi bulmak, bulunan bilgiyi doğru kullanmak ve iletmek becerilerine sahip olunması gerekmektedir (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu, 2001). Türkiye'nin kalkınmasının ve genç kuşakların yetişmesinde, içinde bulunduğumuz çağın gelişmelerine ayak uydurmanın ön koşul olduğu söylenebilir. Bunun içinse gelecek kuşakların özellikle genç kuşaklar sayılan X, Y, Z kuşaklarının iyi yetişmiş olması gerekmektedir (Aydın ve Başol, 2014). Bireylerin çok yoğun bilgi bombardımanına maruz kaldığı günümüzde onları korumak, yanlış bilgilere maruz kalmamalarını sağlamak ve bilgiyi ayırt etmelerine yardımcı olmak konusunda bilgi okuryazarlığı eğitiminin gerekli olduğu söylenebilir. Yukarıda yapılmış olan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere eğitimin, gelişimin vb. temelinde bilgi okuryazarlığının bulunduğu söylenebilir.

Medya Okuryazarlığı

Medyanın yazılı, sesli veya görsel tüm kitle iletişim araçları olarak tanımlanabilir. Başka bir tanımda ise her türlü bilgiyi bireylere aktaran, bilgi, eğlence ve eğitim gibi temel sorumluluğu olan görsel, işitsel ve hem görsel hem işitsel araçların tümü olarak ifade edilmektedir (Nedir, 2016). Medya okuryazarlığı ise ister yazılı olsun ister görsel olsun çok farklı formatlardaki (televizyon, sinema, dergi, gazete, reklâmlar, internet, kitap, video, internet, cep telefonu) mesajlara ulaşma, bu mesajları çözümleme, değerlendirme ve elde edileni iletme becerisi kazanabilmek olarak ifade edilmektedir (RTÜK, 2008). Bununla birlikte, Buckingham (2005) medya okuryazarlığını bilişsel kullanımının yanında duyuşsal ve kültürel özellikle de ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Sevim (2013) tarafından yapılan bir araştırmada medya okuryazarlığının amacını medyanın etkisi altında kalmayan, medya tarafından elde edilen mesajları kendi kontrolü altına alabilen bireyler yetiştirmek olarak ifade etmiştir. Bununla birlikte medya okuryazarlığında amaç; Medyadan verilen mesajın doğru algılanması, Alınan mesajın farklı görüş açısıyla alınması, Gerçek ve gerçek dışı ayırımının yapılabilmesi, Sunulan ya da verilen mesajın gerçek dünyadaki kendisi olamayabileceğinin anlaşılması, Medya üzerinden yöneltme ve yönlendirme yapılabileceğinin farkına varılabilmesi, Mesajı veren ya da hazırlayanın kendi düşüncelerini diğer bireylere empoze etme gayreti içinde olabileceklerinin değerlendirilmesi olarak ifade edilmektedir (Nedir,2016).

Teknolojik olarak gelişim sağlayan medya araçlarını kullanmanın yanı sıra kaynağı ne olursa olsun kaynaktan alınan bilgiyi değerlendirip bu bilgiyi kullanabilen bireylerin yetiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Özellikle öğrencilerin bilgiye nasıl ulaşabilecekleri, nereden doğru bilgiyi bulabilecekleri ve buldukları bilgiyi nasıl işleyebileceklerinin öğretilmesi gerekmektedir (Korkut ve Akkoyunlu, 2008). Gelişen teknoloji ile birlikte eğlence, bilgilenme ve serbest zaman için kullanılan kitap, gazete, dergi gibi klasikleşmiş medya araçlarının yerini televizyon, radyo, bilgisayar, VCD, DVD gibi yeni teknoloji ürünü cihazlar almaktadır (Yeşil ve Korkmaz, 2008). Son yıllarda ise bunların yerini

daha çok bilgisayar, tablet ve cep telefonlarının aldığı görülmektedir. İnternetin ve sosyal ağların hayatımıza girmesiyle birlikte televizyon, her yaş ve cinsiyetten sosyal, kültürel ve ekonomik düzeye bağlı olamadan toplumun her kesimi tarafından izlenebilen, en yaygın ve etkili kitle iletişim aracı olduğu söylenmektedir. (RTÜK, 2013). Gelişen bilişim teknolojisi araçlarının ayrılmaz bir parçası olan internet, ancak bireyin doğru kullanması ile yararlı olabilir. Özellikle sanal ortamlarda kullanıcı sayısının artmasıyla birlikte bu ortama taşınan medya ve televizyonun kişiler üzerindeki etkisi daha da artış göstermektedir. TÜİK'in 2016 yılının ilk üç ayı için yapmış olduğu araştırmada, internet kullanan bireylerin %82,4'ünün sosyal medya üzerinden profil oluşturduğunu, fotoğraf paylaştığını veya mesaj gönderme gibi içerik paylaştığını, bireylerin %74,5'inin paylaşım sitelerinden video izlediğini, %69,5'inin online haber, gazete ya da dergi okuduğunu, %65,9'unun sağlıklı ilgili bilgi aradığını, %65,5'inin mal ve hizmetler hakkında bilgi aradığını ve %63,7'inin internet üzerinden müzik dinleme (web radyo) takip ettiklerini ortaya koymuştur. Araştırmaya göre bireylerin normal medya ve televizyon kaynakları haricinde internet üzerinden de medya ve televizyon kaynaklarını takip ettiği görülmektedir. Bu ise bireylerin sanal ortamlara daha çok dahil olmasına neden olmaktadır.

İnternet Bağımlılığı

İnternet, dünya üzerinde yer alan birden fazla bilgisayar sisteminin TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) protokolünü kullanarak birbirine bağlanmasıyla ortaya çıkan ve her geçen gün daha da fazla büyüyerek gelişen bir iletişim ağıdır (Erturgut, 2008). İnternetin bilgi çağının en önemli iletişim araçlarından biri olarak kabul edildiği görülmektedir (Şahin ve Korkmaz, 2011). Geçmişten günümüze kadar bilginin kaynağı olarak genellikle yazılı ve basılı kaynaklar yer almaktaydı. Bu kaynakların sayısının azlığı ve kaynağa ulaşma fırsatının az olması bilgiye ulaşmayı engelleyen etmenler arasında bulunmaktadır (Şendağ, 2008). Dünyada ülkemizden çok daha önce kullanılmaya başlayan internet 90'lı yıllarda ülkemize giriş yapmıştır. Yapılan araştırmalar aradan geçen süre içerisinde hızlı bir gelişim sağlayarak bilginin en kolay ulaşılabilir ortam olduğunu göstermektedir (Aksu ve İrgil, 2003). Gelişen teknolojiler ve internetle birlikte zamana ve mekâna bağlı kalmadan iletişim, haberleşme, eğitim, bankacılık işlemleri vb. ihtiyaçlarımızı çok hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirebilmektedir (Karaman ve Kurtoğlu, 2009).

Bireylerin, özellikle teknoloji çağında büyüyen gençlerin, gerçek hayatta gerçekleştiremedikleri ya da gerçekleştirmekten korktukları davranışları internet ortamında çok rahat yapabildikleri görülmüştür. Bireylerin içinde bulunduğu sosyal ortam, sahip olunan maddi ve manevi koşullar, kendilerini daha özgür hissetmeleri ve hiç kimsenin yaptıklarını göremeyeceklerini düşünmeleri, onların internet ortamına bağlı kalarak bir hayat sürdürdüklerine neden olabilmektedir. Bu gelişmeler ışığında insanların internette bağımsız bir hayat sürdürmesinin olanaksız hale geldiği iddia edilmektedir (Keşfet, 2015). Yapılan bu araştırmalarla bireylerin internet ortamında oldukça fazla yer aldıkları görülmektedir. Bu da internetteki bilgilerin doğru ve güvenilir olup olmadıkları sorusunu akla getirmektedir. İnternetin olması gerekenden farklı şekilde kullanılması ve internette gerekenden fazla zaman geçirilmesinin bireylerin hayatını olumsuz yönde etkileyeceği ve bireylerde bir bağımlılık haline geleceği görülmüştür. İnternet bağımlılığını Arısoy (2009), internetin gereğinden fazla kullanma isteğinin önlenememesi, internette online olmadan geçirilen zamanın önemini olmaması, internette ayrı olduğunda aşırı sinirlilik hali ve saldırgan tavırlar sergilenmesi ve bireyin içerisinde bulunduğu hayatının (iş, sosyal, ailevi) giderek bozulması olarak tanımlanmaktadır. Kısaca birçok uzmana göre internet bağımlılığı internette gereğinden fazla bağlı kalma problemi olarak ifade edilmekte (Cengizhan, 2005). Ruhsal bir hastalık olarak kabul edilmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde en az iki değişken arasındaki değişimin varlığını ve ilişki derecesini belirlemek amaçlanmaktadır (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ili Zile ilçesinde 2016-2017 eğitim öğretim döneminde eğitim gören ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Ortaöğretim kurumlarını temsilen Fen Lisesi (90 öğrenci), Anadolu Lisesi (48 öğrenci), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (95 öğrenci) ve İmam Hatip Lisesi (62 öğrenci) seçilmiştir. Araştırmamız 109 kız (%36,9), 186 erkek (%63,1) olmak üzere toplam 295 öğrenciye uygulanmaktadır. Öğrenci grubunu 145'i (%49,2) 10. sınıf, 150'si (%50,8) 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği, Medya ve televizyon okuryazarlık düzeyleri ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği

Adigüzel (2011) tarafından ortaya konan ölçek, bireylerin bilgiyi nasıl edindiklerini ve elde edilen bilgiyi nasıl yapılandırdıklarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. 38 maddeden oluşan bir ölçek hazırlanmıştır. Ölçeğin faktör analizinde işlemeyen 9 madde ölçekten çıkarılmış ve 29 maddeden oluşan ölçek hazırlanmıştır. Ölçeğin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ile gerçekleştirilmiştir. Test sonucunda KMO değeri .850 bulunmuştur. Ölçeğin güvenirlik katsayısı olarak Cronbach Alpha iç güvenirlik katsayısı .928 olarak elde edildiği görülmektedir. Ölçekteki maddeler beşli likert tekniğine göre düzenlenmiş ve "Bilgi ihtiyacını tanımlama", "Bilgiye erişme", "Bilgiyi kullanma" ve "Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeler" olmak üzere dört faktörden oluşmaktadır.

Medya ve Televizyon Okuryazarlığı Ölçeği

Korkmaz ve Yeşil (2011) tarafından yapılan "Medya Ve Televizyon Okuryazarlık Düzeyleri Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması"nda, bireylerin medya ve televizyon okuryazarlık düzeylerinin belirlemek üzere ölçek geliştirilmiştir. Faktör yükü düşük olan maddelerin elenmesinden sonra 18 maddelik ölçek oluşturulmuştur. Beşli likert kullanılarak oluşturulan ölçekte "okuryazarlık" ve "bağımlılık" olarak iki faktör bulunmaktadır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin 0,923 olarak elde edilmiştir. Ayrıca Sperman Brown güvenirlik katsayısı 0,857; Guttman Split-Half değeri 0,857; Cronbach alpha güvenirlik katsayısı ise 0,914 olarak belirlenmiştir.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Orijinali Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından gerçekleştirilmiş olan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek "kontrol kaybı", "daha fazla online kalma isteği" ve "sosyal ilişkilerde olumsuzluk" olmak üzere üç faktör ve 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte beşli likert kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları için Cronbach Alpha değeri 0,858, Sperman-Brown değerleri 0,767 ve Guttman split-half değeri 0,765 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin geçerlilik testinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett analizleri yapılmıştır. Analiz sonunda KMO= 0,919 ve Bartlett testi değeri $X^2= 6087,383$; $sd=171$ ($p=0,000$) olarak bulunmuştur.

Veri toplama Süreci

Araştırma kapsamında ölçekler ve demografik bilgilerin toplamıyla birlikte 69 maddeden oluşan bir form oluşturulmuştur. Tüm okullardan ve ders öğretmenlerinden izin alınarak yapılan veri toplama çalışması, her öğrenci için yaklaşık 25-30 dk. zaman almıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler istatistik programı olan SPSS' e girilmiş ve analizler bu program üzerinden gerçekleştirilmiştir. toplanan verileri aritmetik ortalama, standart sapma, z, Pearson r korelasyon, t ve anova istatistikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR

Ölçekler sonucunda elde ettiğimiz veriler üzerinde parametrik testler yapıp yapılamayacağı belirlemek üzere öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo1: Verilerin Normalliğine İlişkin Bulgular

	z	sd	p
Bilgi Okuryazarlığı	0,05	295	0,09
İnternet Bağımlılığı	0,09	295	0,00
Medya Okuryazarlığı	0,09	295	0,00

Tablo 1 incelendiğinde bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve internet bağımlılığı değişkenlerinin, normal dağılım düzeyleri incelendiğinde, bilgi okuryazarlık düzeyinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir ($p>0,05$). İnternet bağımlılığı ve medya okuryazarlığı düzeyleri için ise Kolmogorov-Smirnov'a göre ($p>0,05$) normal dağılım göstermese de tanımlayıcılar tablosunda yer alan Skewness (Çarpıklık) değerlerine baktığımızda her iki değişkenin de normal dağılım aralıkları (-1 ile +1) arasında olduğu görülmektedir. Buna göre toplanan veriler üzerinde parametrik istatistiklerin yapılabileceği söylenebilir (Büyüköztürk, 2016, s.40). Öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlığı ile internet bağımlılık düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2: Faktörlere Göre Bilgi ve Medya Okuryazarlığı ile İnternet Bağımlılığı düzeyleri

Ölçekler	Faktörler	N	$\bar{x}$	SS
Bilgi Okuryazarlığı	Bilgi İhtiyacını Tanımlama	295	3,73	0,66
	Bilgiye Erişme		3,63	0,64
	Bilgiyi Kullanma		3,55	0,76
	Bilgiyi Kullanmada Etik ve Yasal Düzenlemeler		3,80	0,73
	Toplam Puan		3,67	0,59
Medya Okuryazarlığı	Okuryazarlık	295	3,57	0,81
	Bağımlılık		2,39	1,06
	Toplam Puan		3,24	0,66
İnternet Bağımlılığı	Kontrol Kaybı	295	2,69	0,99
	Daha Fazla Online Kalma İsteği		2,59	1,12
	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk		2,05	1,00
	Toplam Puan		2,40	0,89

Tablo 2 incelendiğinde Bilgi okuryazarlığı düzeyinde yer alan faktörlerin ortalamalarının yüksek olduğu görülmekle birlikte, en yüksek ortalamanın "Bilgiyi Kullanmada Etik ve Yasal Düzenlemeler" faktörüne ($X=3,80$) ait olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemelere riayet etme oranının yeterince yüksek olduğu söylenebilir. Genel olarak da öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeylerinin yeterince yüksek olduğu, bir başka ifadeyle öğrencilerin bilgi okuryazarı oldukları söylenebilir.

Medya okuryazarlık düzeyleri incelendiğinde ise "Okuryazarlık" faktörü ortalamasının oldukça yüksek olduğu ($X=3,57$), "Bağımsızlık" faktörüne ilişkin ortalamasının ise düşük olduğu ($X=2,39$) görülmektedir. Bağımlılık faktörünün olumsuz bir faktör olmasından dolayı ortalamasının düşük olması, öğrencilerin medya bağımlılık durumlarının düşük olduğu anlamına gelmektedir. Bu iki faktör birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin yeterince yüksek olduğu söylenebilir.

İnternet Bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde "Kontrol Kaybı" ($\bar{x}=2,69$) ve "Daha Fazla Online Kalma İsteği"nin ($\bar{x}=2,59$) ortalamalarının bir miktar yüksek olduğu ve "Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk" faktörüne ilişkin ortalamasının ise ($\bar{x}=2,05$) oldukça düşük olduğu görülmektedir. Genel olarak internet bağımlılığı değerlendirildiğinde ortalamasının ($\bar{x}=2,40$) düşük olduğu, buna göre öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin düşük olduğu, bir başka ifadeyle genel olarak internet bağımlılığı davranışları göstermedikleri söylenebilir. Öğrencilerin Bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3'de özetlenmiştir.

Tablo 3: Bilgi ve Medya Okuryazarlık Düzeyleri ile İnternet Bağımlılığı Düzeyleri Arasındaki İlişki

		İnternet Bağımlılığı
Bilgi Okuryazarlığı	r	-0,05
	p	0,39
	n	295
Medya Okuryazarlığı	r	0,20
	p	0,00
	n	295

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında negatif yönde zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu ilişkinin ise istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($r=-0,05;p>0,05$). Buna göre öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı, bir başka ifadeyle bu iki değişkenin birbirini etkilemediği söylenebilir. Öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeyleri ile medya okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($r=0,50;p<0,05$). Buna göre öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeyleri arttıkça, buna bağlı olarak medya okuryazarlık düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri ile medya okuryazarlığı düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($r=0,20;p<0,05$). Buna göre öğrencilerin medya okuryazarlık düzeyleri yükseldikçe, buna bağlı olarak internet bağımlılık düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Sonuç olarak elde edilen bu bulgular; öğrencilerin medya okuryazarlık düzeyleri değiştikçe bilgi okuryazarlığı ve internet bağımlılığı düzeylerinin de aynı yönde değiştiği ayrıca bilgi okuryazarlık düzeyindeki değişimin internet bağımlılık düzeyinde bir değişiklik yaratmadığı görülmektedir. Öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular tablo 4'de özetlenmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerinin Bilgi ve Medya Okuryazarlık Düzeyleri ile İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

		N	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Bilgi okuryazarlığı	Kız	109	3,67	0,57	293	-0,09	0,93
	Erkek	186	3,67	0,61			
İnternet Bağımlılığı	Kız	109	2,16	0,84	293	-3,70	0,00
	Erkek	186	2,54	0,88			
Medya Okuryazarlığı	Kız	109	3,16	0,62	293	-1,57	0,12
	Erkek	186	3,29	0,68			

Tablo 4 incelendiğinde erkek öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeylerinin ($\bar{x}=3,67$), kız öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeyleri ($\bar{x}=3,67$) ile aynı olduğu ve bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre de aralarında istatistiksel olarak bir fark bulunmadığı ($t_{(293)}=-0,09; p>0,05$) görülmektedir. Buna göre bilgi okuryazarlık düzeyleri açısından benzer oldukları söylenebilir.

Erkek öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin ($\bar{x}=2,54$) kız öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinden ($\bar{x}=2,16$) yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre bu farklılaşmanın istatistiksel olarak erkekler lehine anlamlı olduğu ($t_{(293)}=-3,70;p<0,05$) görülmektedir. Buna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere nazaran daha çok internet bağımlısı oldukları söylenebilir.

Erkek öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin ($\bar{x}=3,29$) kız öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinden ($\bar{x}=3,16$) yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre farkın anlamsız olduğu görülmektedir ($t_{(293)}=-1,57;p>0,05$). Buna göre kız ve erkek öğrencilerin medya okuryazarlık düzeyleri açısından benzer

oldukları söylenebilir. Öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile okul türleri arasında farklılaşma olup olmadığına dönük bulgular Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Okuryazarlık ve Bağımlılık Düzeyleri

	Okul Türü	N	$\bar{x}$	ss
Bilgi Okuryazarlığı	Fen Lisesi	90	3,79	0,51
	Anadolu Lisesi	48	3,66	0,53
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	95	3,56	0,65
	İmam Hatip Lisesi	62	3,70	0,64
	Toplam	295	3,67	0,59
İnternet Bağımlılığı	Fen Lisesi	90	2,23	0,75
	Anadolu Lisesi	48	2,70	0,95
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	95	2,28	0,86
	İmam Hatip Lisesi	62	2,61	0,96
	Toplam	295	2,40	0,89
Medya Okuryazarlığı	Fen Lisesi	90	3,48	0,41
	Anadolu Lisesi	48	3,21	0,60
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	95	2,99	0,73
	İmam Hatip Lisesi	62	3,32	0,76
	Toplam	295	3,24	0,66

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin eğitim görmüş oldukları okul türleri ile bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında farklar olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Okul Türlerinin Öğrencilerin Okuryazarlık ve Bağımlılık Düzeyleri Etkisi

	Gruplar Arası	Kareler Toplamı sd		Ortalamaların Karesi		F	p	Games-Howell
Bilgi Okuryazarlığı	Gruplar Arası	2,42	3	0,81	2,32	0,075	Yok	
	Gruplar İçi	100,98	291	0,35				
	Toplam	103,40	294					
İnternet Bağımlılığı	Gruplar Arası	10,63	3	3,54	4,70	0,003	Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi	
	Gruplar İçi	219,73	291	0,76				
	Toplam	230,36	294					
Medya Okuryazarlığı	Gruplar Arası	11,98	3	4,00	9,91	0,000	Fen Lisesi ile Anadolu ve Meslek Lisesi İmam hatip ile Anadolu Lisesi	
	Gruplar İçi	117,28	291	0,403				
	Toplam	129,263	294					

Tablo 6 incelendiğinde okul türlerine göre bilgi okuryazarlığı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığını ($F_{(3,291)}=2,32;p>0,05$) görülürken, . okul türlerinin internet bağımlılığı düzeylerinde ($F_{(3,291)}=4,70;p<0,05$) ve medya okuryazarlığı düzeylerinde ($F_{(3,291)} = 9,91; p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Analiz sonucunda anlamlı fark bulunan internet bağımlılığı ve medya okuryazarlığı düzeyleri için farkların hangi gruplar arasında olduğunu anlayabilmek için Post Hoc analizi yapılmıştır. Bu analizden önce varyansların homojen olup olmadığını belirlemek için LEVENE testi uygulanmıştır. ANOVA test sonucunda anlamlı fark bulunan internet bağımlılığı ($F_{Levene}=3,29; p<0,05$) ve medya okuryazarlığı ($F_{Levene}=7,33; p<0,05$) için homojenlik testinde varyansların homojen olmadığı görüldüğünden Post Hoc testlerinden Games-Howell tercih edilmiştir.

İnternet Bağımlılığı düzeyinde Post Hoc Games-Howell testine göre Anadolu Lisesi grubu ile Fen Lisesi grubu arasında, Anadolu Lisesi lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır. Buna göre Anadolu lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin Fen Lisesi grubuna göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu söylenebilir. Medya okuryazarlık düzeyleri açısından bakıldığında ise Fen Lisesi grubu ile Anadolu Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi grupları arasında Fen Lisesi lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır. Buna göre Fen Lisesi grubundaki öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin Anadolu Lisesi grubu ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi grubuna göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu söylenebilir. Öte yanda İmam Hatip Lisesi grubu ile Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi grubu arasında İmam Hatip Lisesi lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır. Buna göre İmam Hatip Lisesi grubunun medya okuryazarlık düzeylerinin de Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi grubuna göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu söylenebilir. Bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri birbirlerini yordama düzeylerine ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7: İnternet Bağımlılığının ile Bilgi ve Medya Okuryazarlığı ile Yordanmasına İlişkin Bulgular

	B	S.E.	Beta	t	p
(Sabit)	2,20	0,33		6,70	0,00
Bilgi Okuryazarlığı	-0,30	0,10	-0,20	-3,12	0,002
Medya Okuryazarlığı	0,41	0,09	0,30	4,64	0,000

R= .879, R²=,007
F_(2,294)=11,16, p<.000
İnternet Bağımlılığı = 2,20 + 0,41 Medya Okuryazarlığı – 0,30 Bilgi Okuryazarlığı

Tablo 7 incelendiğinde bilgi ve medya okuryazarlığı değişkenleri internet bağımlılığı değişkenini %7 (r²=0,07) oranında şekillendirdiği ve öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerinin internet bağımlılığı düzeyini anlamlı düzeyde (F_(2,292)=11,16;p<0,05) yordadığı (r=0,27; r²=0,07) görülmektedir. Öte yandan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri ile medya okuryazarlığı düzeyleri arasındaki ilişki p < 0,01 düzeyinde anlamlı iken, öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri ile bilgi okuryazarlığı düzeyleri arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgular sonucunda medya okuryazarlık uygulamalarının internet bağımlılığı üzerine pozitif bir katkı yaptığı, bilgi okuryazarlık uygulamalarının ise internet bağımlılığı üzerine negatif yönde etki ettiği söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin bilgi ve medya okuryazarlık düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeylerini belirlemek ve bu değişkenlerin doğru internet kullanıma etkisini araştırmaktır. Çalışmada öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlığı düzeylerinin ortalamadan yüksek, internet bağımlılığı düzeylerinin ise ortalamadan düşük olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarı olduğunu ve internet bağımlısı olmadığını göstermektedir. Gökçearslan ve Günbatar’ın (2012) yapmış oldukları “Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı” isimli çalışmada elde edilen bulgular da ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlısı olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, Cao ve Su (2007) tarafından Çin’de ergen öğrenciler üzerine yapılan çalışmaya göre Çin’deki ergenler arasında internet bağımlılığının nadir olmadığını göstermektedir.

Ayrıca araştırmada öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeylerinin, medya okuryazarlık düzeyleri ile pozitif; internet bağımlılığı düzeyleri ile negatif ilişki içerisinde bulunduğu görülmüştür. Literatüre bakıldığında bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı genellikle ayrı ayrı ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Güven (2014) tarafından yapılan bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığının birbirleri üzerine etkisine ilişkin çalışmada da benzer bulgulara erişilmiştir. Bu da öğrencilerin bilgi okuryazarlığı düzeyleri arttıkça medya okuryazarlık düzeylerinin de artacağı anlamına gelmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerini düşürmek için bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerinin artırılmasının yararlı olacağı söylenebilir. Akkoyunlu ve Kurbanoglu (2003)’na göre öğrencilere en azından temel bilgi okuryazarlığı eğitimi aldıktan sonra eğitim yaşamları boyunca kazanacakları bilgi ve

becerilerini kullanma ve uygulama fırsatı verilmelidir. Bilgi okuryazarlığına ilişkin eğitimi öğrencilere ne kadar erken yaşta vermeye başlanırsa, yetişecek nesillerin de o derecede bilgiye ulaşma becerisi, analiz yapma ve yeni sonuçlar ortaya çıkarma başarıları da o derecede yüksek olabilecektir.

Araştırma kapsamında öğrencilerin bilgi ve medya okuryazarlık düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Ayrıca elde edilen bulgular doğrultusunda erkeklerin internet bağımlılık düzeylerinin kızların internet bağımlılık düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde hem bu bulguyu destekleyen hem de aksi sonuçlara rastlamak mümkündür. Sarsar ve Engin (2015) tarafından yapılan araştırmada medya okuryazarlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Balta ve Horzum (2008), Gökçearslan ve Günbatır (2012) ve Esen (2010) tarafından yapılmış olan araştırmalarda ise bu araştırmadaki bulgularla örtüşen sonuçlara erişilmiştir. Young ve Rodgers (1998) erkeklerin internet bağımlılığına kızlara göre daha yatkın olduğunu ifade etmektedir. Buna karşı Lam ve arkadaşlarının (2009) yaptıkları çalışmada ise İnternet bağımlılığı ile cinsiyet arasında bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir. Xu ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan araştırmada da bezer bulgular yer almaktadır. Bu duruma öğrenci ailelerinin sosyal ve kültürel değerlerinin erkeklerin kızlara göre serbest yetişmesi ve erkeklerin teknolojik araçlara daha rahat ve kolay ulaşabilmelerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda özellikle erkek öğrencilerin internet bağımlılığı konusunda bilgilendirilmelerine daha çok özen gösterilmesi önerilebilir.

Araştırmada Fen Lisesi grubunun bilgi ve medya okuryazarlık ortalamasının diğer okul türlerinin bilgi ve medya okuryazarlık ortalamalarından yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca Fen Lisesi grubunun internet bağımlılık düzeyinin, diğer okul türlerine göre daha düşük olduğu sonucu da ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçlar Fen Lisesi öğrencilerinin bilgi ve medya okuryazarlığı ile internet bağımlılığı konularında almış oldukları eğitimden yada bu liselerin başarılı öğrencileri alıyor olmasından kaynaklanabilir.

Elde edilen bir diğer bulguya göre medya okuryazarlığının artması internet bağımlılığının artmasına neden olmaktadır. Bunun sebebi olarak gelişen teknoloji ile birlikte medya araçlarının internete bağlanması ve bu araçlarda geçirilen sürenin artması gösterilebilir. Özellikle internete kolay ulaşılabilmesiyle birlikte bu sürenin daha da arttığı düşünülmektedir. Karaman ve Karataş'ta (2009) yapmış oldukları çalışmada internet erişiminin medya okuryazarlık düzeyini arttırdığı sonucunu elde etmişlerdir. Araştırmada elde edilen sonuçlar gösteriyor ki öğrencilerin bilgi ve medya kaynaklarından yararlanırken internet üzerinde geçirdikleri süreleri iyi ayarlamaları gerekmektedir. Nitekim tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, günde beş saatten fazla İnternette kalan öğrencilerde İnternet bağımlılığı riski, İnternette günde iki saatten az kalanlara göre yaklaşık 2.2 kat fazla olduğu ifade edilmiştir (Boonvisudhi , Kuladee, 2017). Bu sürenin iyi ayarlanması bireyi doğru internet kullanıcı yapabildiği gibi aksi durumda da internet bağımlısı yapabilmektedir. Türkiye'de medya okuryazarlığı eğitiminin sadece ortaokullarda seçmeli ders olarak haftada iki olmasının yetersiz olduğu (Solmaz,2016) medya ve internet kaynaklarını kullanmada bilgi okuryazarlığının temel olduğu bilindiğinden, öğrencilerin doğru medya ve internet kullanımına ilişkin yeterince eğitilebilmesi için bu tür derslerin yaygınlaştırılarak zorunlu hale getirilmesi önerilebilir.

Not: Bu araştırmanın bir kısmı İttes2018'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Adigüzel, A. (2011). Bilgi okuryazarlığı ölçeğinin geliştirilmesi. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 17.

Akkoyunlu, B. (2008). Bilgi okuryazarlığı ve yaşam boyu öğrenme. *International Educational Technology Conference (IETC)* 6 - 8 Mayıs. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.

Akkoyunlu, B., ve Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-10.

Aksu, H., ve İrgil, E. (2003). İnternetin Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin hayatındaki yeri. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(2), 19-23.

Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar -Current Approaches In Psychiatry*. 1:55-67.

Aydın, G. Ç., ve Başol, O. (2014). X ve Y Kuşağı: Çalışmanın Anlamında Bir Değişme Var mı?. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 1-15.

Balta, Ö.Ç., ve Horzum, M.B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41 (1), 187-205.

Boonvisudhi T, Kuladee S. (2017). Association between Internet addiction and depression in Thai medical students at faculty of medicine, Ramathibodi Hospital. *PLoS ONE*; 12:e0174209.

Buckingham, D. (2005). *Media literacy of children and young people literature review: A review of the research literature on behalf of Ofcom*. London, England.

Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (22. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Cao, F. ve Su, L. (2007). Internet addiction among Chinese adolescents: prevalence and psychological features. *Child Care Health Development*, 33(3), 275-81.

Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: İnternet bağımlılığı. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 22, 83-98.

Cömert, I. T., &ve Kayıran, S. M. (2010). Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı. *Çocuk Dergisi*, 10(4), 166-170.

Erturgut, R. (2008). İnternet temelli uzaktan eğitimin örgütsel, sosyal, pedagojik ve teknolojik bileşenleri. *International Journal Of Informatics Technologies*, 1(2), 79-85.

Esen, E. (2010). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi Yayımlanmamış doktora tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Gökçearslan, Ş., ve Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.

Güven, İ. (2014). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 787-800.

Hahn, A., ve Jerusalem, M. (2001). Internetsucht-Reliability und Validity in der Online-Forschung. In *Online-Marktforschung* (pp. 213-233). Gabler Verlag.

Junco, R. (2012). The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, and student engagement. *Computers & Education*, 58(1), 162-171.

Kadir Has Üniversitesi. (2016). *Türkiye’de Yeni Medya Kullanım Eğilimleri Araştırması*. 09-27 Nisan 2016 / Yaşama Dair Vakıf (YADA).

Karaman, M. K., ve Karataş, A. (2009). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri. *İlköğretim Online*, 8(3), 798-808.

Karaman, M. K., ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri. *Akademik Bilişim*, 641-650.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Keşfet. (2015). *Bilinçli internet kullanımı araştırması*. 14 Aralık 2016 tarihinde http://www.kesfetprojesi.org/source/Bilincli_internet_Kullanim%20Arastirmasi.pdf adresinden erişildi.

Korkmaz, Ö., ve Yeşil, R. (2011). Medya ve televizyon okuryazarlık düzeyleri ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 110-126.

Korkut, E., ve Akkoyunlu, B. (2008). Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34).

Kurbanoglu, S. S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: Kavramsal bir analiz. *Türk kütüphaneciliği*, 24(4), 723-747.

Kurbanoglu, S., ve Akkoyunlu, B. (2001). Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 81-88.

Lam L.T., Peng Z., Mai J., Jing J. (2009). The association between Internet addiction and self-injurious behaviour among adolescents, *Inj Prev*, 15:403-408.

Nedir. (2016). 28 Kasım 2016 tarihinde <http://www.nedir.com/> medya adresinden erişildi.

RTÜK (2008). *Medya Okuryazarlığı Nedir?* 28 Kasım 2016 tarihinde <http://www.medyaaokuryazarligi.org.tr/nedir.html> adresinden erişildi.

RTÜK (2013). *Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması*. Ankara: Kamuoyu Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı.

Sarsar, F., ve Engin, G. (2015). Sınıf Öğretmeni adaylarının medya okur-yazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 165-176.

Sevim, F. (2013). *Medya okuryazarlığı, toplumsal cinsiyet ve kadının medyada temsili*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Solmaz, T. (2016). *Yeni İletişim Teknolojileri Bağlamında Medya Okuryazarlığı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Tv Ve Sinema Anabilim Dalı.

Şahin, C., ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 101-115.

Şendağ, S. (2008). Web’de yeni eğilimler: öğrenme ortamlarına entegrasyonu. *Proceedings of 8th International Educational Technology*, 995-1001.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2016). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*.

Uluyol, Ç., ve Eryılmaz, S. (2015). 21. Yüzyıl becerileri ışığında fatih projesi değerlendirmesi. *gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2).

Xu, J., Shen, L. X., Yan, C. H., Hu, H., Yang, F., Wang, L., & Ouyang, F. X. (2012). Personal characteristics related to the risk of adolescent Internet addiction: *A survey in Shanghai, China. BMC Public Health*, 12(1), 1106.

Yeşil, R., ve Korkmaz, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının televizyon bağımlılıkları, okuryazarlık düzeyleri ve eğitselliğine ilişkin düşünceleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 55-72.

Young, K. S., & Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 1(1), 25-28.